

Glimtar från Sodom och Gomorra

En vinter vid sekelskiftet befann sig två Kulårpojkar på Vikaskogen för att köra kolved. Intill arbetsplatsen låg deras ”kvarter”, bestående av två gamla kojor, som någon skämtare döpt till Sodom och Gomorra. Dessa namn finns förmodligen inte upptagna på någon karta, åtminstone inte på Mora-bladet, men enligt beskrivning låg de ungefär där gamla Venjansvägen från Vika korsar Ryssån, några kilometer väster om Acksi.

Pojkarna hette Håll Nils och Bond Anders och året var 1900. Nisse hade — lyckligtvis — skrivklåda, och bland alla hans efterlämnade anteckningar finns denna lilla skildring från detta ”syndens näste”.

Plock ur dagboken:

Gomorra den 15 januari 1900: . . . På måndagen gjorde vi oss i ordning att fara till skogen och i går foro vi hit. Det är lagomt djup snö i skogen och i dag ha vi börjat med körningen. (kolvedkörning)

Söndagen den 19 januari 1900: . . . Det är f ö ej att tänka på att öva sig i de ädla konsterna när man skall vistas i en sådan bostad som detta elendiga Gomorra ”vars åldriga väggar nog snart ruttna ner”. En beskrivning av kojan ser ut ungefär så här:

Timrad af grova, runda stockar, sju alnar i fyrkant, taket jämt nog så högt vid takåsen, att en ej alltför lång karl kan stå någorlunda rak, men sluttar mot sidorna så det blir ej mer än hälften så högt vid långväggen. Kojans halva areal upptages av en brits som nätt och jämt rymmer de åtta man som skall ligga därpå. Denna brits är, förutom liggsäckar, full-

proppad med potatis- och mjölpåsar m m. En stor del av det övriga utrymmet i kojans upptages av den stora spisen samt grytor, mjölkflaskor m m. Gavelväggarna, de enda väggarna som egentligen finnas, äro upptagna av hyllor, belastade med allehanda husgeråd. Vid takåsen hänger på spikar fullt med vantar och strumpor på tork. Under måltiderna får var och en hålla till i sin bädd med mat och allt, och diskning och städning är ej att tänka på. Så ungefär ser det ut i vår trevliga, lilla stuga, och man kan knappt tänka sig hur begränsat utrymmet är.

Onsdagen den 29 januari 1900: . . . Förra veckan gick det ej vidare bra att köra kolved, men så ha vi också kört slut på bakändan. Medan vi togo längst bort, gick det ej mer än fyra lass om dagen, men för det mästa har det gått fem, och så går det ungefär två alnar på vart lass och betalningen är 70 öre för aln . . .

Trots svårigheter att öva sig i ädla konster föddes ändå följande dikt, som undertecknats av ”författaren med tillhjälp af B.A. Mattson, Feb. 1900”.

Bland tallar och granar i skogen

*När vintern inträdde med drifvor af snö
då drogo vi gossar från härden.
Då togo vi afsked af vårt Sollerö
Hvarefter vi rakt styrde färden
till tallar och granar i skogen.*

*Den femtond' i första vi drogo åstad,
det var under år nittonhundra.
Och ingen var ledsen, hvar kotte var glad
fast vi från vårt hem måste vandra
till tallar etc.*

*Wi drogo mot väster, till villande skog,
vid pass tvenne mil ifrån Wika.
Att upplägga kolved skull' blifva vårt knog.
Wi tänkte att tjäna oss rika
bland tallar etc.*

*I Gomorra och Sodom vi hade kvarter,
två kojor med eldpall och briskar
Hvars åldriga väggar nog snart ruttna ner
och allt om förgängelse hviskar
bland tallar etc.*

*Wid Ryssån, där Wänjansbron går öfver ån
från morgon till sent uti kvällen,
vi vältade kolved med buller och då
så ekot gaf genljud mot fjällen,
bland tallar etc.*

*Men tycktes oss dagen besvärlig och lång
när veden, den tunga vi drogo,
så kunde det hända att vi någon gång
fem långa minuter oss togo
bland tallar etc.*

*Wårt arbet vi hade vid stranden af ån
och kojan vi hade helt nära,
så när som vi ville, vi gingo ifrån,
till kojan att kaffe förtära
bland tallar etc.*

*Och när som vi knogat tills dagen var slut
och solen i väster sig gömde,
vårt arbet' vi slutade förutan prut.
Och strax våra mödor vi glömde
bland tallar etc.*

*Den mat som vi fingo var kåbull och klick
samt bröd, sillar, fläsk och potatis.
Starkt kaffe med socker utgjorde vår dryck,
samt vatten som vi fingo gratis
bland tallar etc.*

*Och när som vi proppat oss fulla med mat
och druckit vårt kaffe med mera,
vi kvällen fördrefvo med sagor och prat
om andar och troll som husera
bland tallar etc.*

*Och när som vi tröttnat att tala om troll
fiolen från väggen vi togo
och spelade polskor i dur och i moll
så trollen till fötterna togo
bland tallar etc.*

*Ja, så ungefär gingo dagarna fort
så knappast af ordet vi visste,
förr'n veden var slut och vårt arbete gjordt
hvarefter mot hemmet vi reste
från tallar etc.*

*Och önskar ni veta hur visan blef gjord
och hvem som har smidit densamma,
så är den hopsatt af två gossar från Sold
vid skenet af stockeldens flamma,
bland tallar och granar i skogen.*

MA